

कार्यकारी सारांश

रेती उत्खननाच्या पर्यावरणीय व्यवस्थापन आराखड्याचा मसुदा

जिल्हा यवतमाळ ए महाराष्ट्र राज्य

यवतमाळ जिल्हयातील प्रस्तावित ३४ रेती घाटांच्या पर्यावरणीय
जनसुनावणीकरिता द्व

प्रकल्प प्रवर्तक

जिल्हा खनिकर्म अधिकारी ए जिल्हाधिकारी कार्यालय ए यवतमाळ

पर्यावरण सल्लागार

एन्व्हायरो टेकनो कंसल्ट प्रायव्हेट लिमिटेड

६८ ए महाकाली नगर .२

मानेवाडा चौकाजवळ ए

नागपूर ४४००२४७

मे २०२१

१०० प्रस्तावना

माण जिल्हाधिकारी यवतमाळ यांनी रेतीधाळू निर्गमीतीचे धोरण दिण ०३००९०२०१९ अनुसार ३४ रेती घाट उत्खननासाठी प्रस्तावित केलेले असून जिल्हा खनिकर्म अधिकारी यवतमाळ यांना विविध अनुमती घेणेकरिता प्रकल्प प्रवर्तक म्हणून नेमलेले आहेण

सदर ३४ रेती घाट तालुकास्तरावर माण तहसीलदार यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या व भुवैद्यन्यानिकण मण प्रणिण्मण्यांचे प्रतिनिधीण जलसंधारण विभागाचे प्रतिनिधी असलेल्या तालुका तांत्रिक समिती द्वारे ओपन कास्ट पद्धतीने घमेलेणपावडे यांच्या साहाय्याने उत्खनन करण्याचे प्रस्तावित केलेले आहेण

पर्यावरण अनुमतीसाठी प्रस्तावित ३४ रेती घाटांची यादी खालील प्रमाणे आहेण

प्रस्तावित ३४ रेती घाटांची यादी खालील प्रमाणे आहे

अ क्र. प	तालुका	रेती घाट	गावाचे नाव	नदी/नाला	जवळील गट नं	घाटाची लांबी रु. 'खोली' मी ^३			क्षेत्र हेप मध्ये	रेती ब्रास मध्ये	हौलेज लांबी ,मी.द्व	हौलेज रुंदी ,मी.द्व	कामगार संख्या	ट्रॅक्टर संख्या	नदी किनारा झाड वृक्षारोपण	हौलेज रोड वृक्षारोपण	पाणी मी ^३ वदिवस	पर्यावरण व्यवस्थापन अंदाजे खर्च रु. मध्ये
						लांबी	रुंदी	खोली										
1	यवतमाळ	साकुर	साकुर	अडाण	१० ते १५	३५०	३०	०७५	१००५	1855	702	6०00	38	7	175	702	1९76	10९22
2	यवतमाळ	बोरी गोसावी १	बोरी गोसावी	अडाण	३२ए३६ए३९ए४४ए४५ए	१०००	१५	०७५	१०५	2650	1063	6०00	38	11	500	1063	1९76	14९59
3	बाभूळगाव	सौजना	सौजना	वर्धा	६ ९ ते १३	५२५	३०	०७७	१०५७	3896	1286	6०00	33	15	262	1286	1९66	15९28
4	बाभूळगाव	नांदेसावंगी	नांदेसावंगी	वर्धा	१ ते ४	४५०	३०	०७५	१०३५	2385	1132	6०00	28	9	225	1132	1९56	13९59
5	बाभूळगाव	वाटखेड बु	वाटखेड बु	बेंबळा	१७०ए१७१ व १७२	३७०	३०	०७५	१०११	1961	1263	6०00	28	8	74	1263	1९56	14९25
6	बाभूळगाव	वाटखेड खु	वाटखेड खु	बेंबळा	२९ए३०ए३१ए	४२५	३०	०७५	१०२७	2253	485	6०00	28	9	213	485	1९56	9९05
7	आर्णी	मुकिंदपूर	मुकिंदपूर	पैनगंगा	२ए३ए४ व ६ए	३३०	४०	०७५	१०३२	2332	1636	6०00	28	9	165	1636	1९56	16९82
8	आर्णी	कवठा बा. १	कवठा बा.	पैनगंगा	१५ ते १९ए३२१ ते ३१ए ३२४ ते ३२८ए व ३३२	७७०	३०	०७६	२०३१	4898	839	6०00	33	19	376	839	1९66	12९93
9	आर्णी	जलान्द्री	जलान्द्री	अडाण	११ए१६ए१७ए१८ अए१९ए२०ए२२ ते २६	७००	३०	०७५	२०१	3710	489	6०00	33	17	350	489	1९66	10९09
10	आर्णी	आयता	आयता	अडाण	१२८ए१३०ए१४२ए१४३ए१४४ए१४५ए१४६ए१४७ए१४८ए१४९	१४००	१५	०७५	२०१	3710	1986	6०00	33	14	700	1986	1९66	22९32
11	राळेगाव	वाऱ्हा	वाऱ्हा	वर्धा	१ए८१ए१६९	३६०	४०	०७५	१०४४	2544	740	6०00	28	10	180	740	1९56	10९06
12	राळेगाव	हिरापूर २	हिरापूर	वर्धा	१६ए१७	३००	३५	०७६	१००५	2226	2212	6०00	28	9	150	2212	1९56	20९09
13	राळेगाव	धर्मापुर	धर्मापुर	वर्धा	३ए४ ५० ते ५३	९००	५०	०७५	४०५	7951	2940	6०00	38	31	300	2940	1९76	27९93
14	कळंब	औरंगपूर	औरंगपूर	वर्धा	११६१ए११६२	२२५	६०	०७६	१०३५	2862	1061	6०00	28	11	227	1061	1९56	13९21
15	कळंब	सातेफळ	सातेफळ	वर्धा	९ए१०ए११ए	२५०	५०	०७५	१०२५	2208	1430	6०00	28	8	125	1430	1९56	15९12
16	कळंब	कळसपूर	कळसपूर	वर्धा	३१ए६	३००	५०	०७५	१०५	2650	579	6०00	28	10	150	579	1९56	9९40
17	घाटंजी	रत्नापूर	रत्नापूर	अडाण	२९ए३०	३२५	४५	०७६	१०४६	3101	786	6०00	28	12	163	786	1९56	11९02
18	घाटंजी	ताडसावळी	ताडसावळी	पैनगंगा	९५ए९६ए९७ए१००ए१०५ए१०६ए११३ए१२१ए१२२ए१२६ए१२७ए१२८	२७५	४०	०७७	१०१	2721	944	6०00	28	10	138	944	1९56	11९89
19	उमरखेड	चालगणी	चालगणी	पैनगंगा	२ए३ १२२ ते १२६	९००	३०	०७६	२०७	5724	474	6०00	33	22	450	474	1९66	10९36
20	उमरखेड	उंचवडद	उंचवडद	पैनगंगा	१ए४ए५१ए५२ लागून	६६५	२०	०७५	१०३३	2350	394	6०00	33	9	332	394	1९66	12९96
21	उमरखेड	हातला	हातला	पैनगंगा	५२ व ५३	४२५	२५	०७५	१००६	1877	966	6०00	28	7	113	966	1९56	14९89
22	महागांव	करंजखेड	करंजखेड	पुस	१७१ए१७२ए१७३ए१७५	४००	२५	०७५	१०	1767	1414	6०00	28	7	200	1414	1९56	14९53
23	महागांव	थार खुर्द	थार खुर्द	पैनगंगा	१३ व १४	२८०	४०	०७६	१०१२	2375	1300	6०00	28	9	140	1300	1९56	10९84
24	महागांव	भोसा	भोसा	पैनगंगा	१५६	२५०	४०	०७५	१०	1767	800	6०00	28	7	125	800	1९56	13९82

25	वणी	भुरकी.२	भुरकी	वर्धा	१८ए२०ए२१	९५०	५०	००६	४०७५	10071	1252	6 ^{०00}	43	39	475	1252	1 ^{०86}	19 ^{०17}
26	वणी	शेल् खुर्द	शेल् खुर्द	वर्धा	२०ए२१ए१५ए१८	४५०	३०	००५	१०३५	2385	1486	6 ^{०00}	28	9	225	1486	1 ^{०56}	11 ^{०55}
27	वणी	इजासन	इजासन	विदर्भा	२२ए२१ए१०ए११ए१८	१०००	१०	००६	१०	2120	881	6 ^{०00}	28	8	500	881	1 ^{०56}	12 ^{०89}
28	वणी	पुनवट.१	पुनवट	निर्गुडा	५९९ए६००ए६०२ए६०३ए६१६ए६१७ए६१८	४१०	२५	००५	१००२	1811	12166	6 ^{०00}	28	7	205	12166	1 ^{०56}	14 ^{०32}
29	वणी	बेलोरा	बेलोरा	वर्धा	७४ ते ७६ ८१ए ८६ए ८७ए२३ए२४ए२६ए२८	५००	५०	००६	२०५	5300	1341	6 ^{०00}	33	20	250	1341	1 ^{०66}	15 ^{०88}
30	मारेगाव	आपटी दक्षिण	आपटी दक्षिण	वर्धा	१७४ए१७५ए१७९ए१८०ए १८१ए१३ ते १५	३००	३५	००५	१००५	1855	1195	6 ^{०00}	28	7	150	1195	1 ^{०56}	13 ^{०55}
31	मारेगाव	कोसारा.२०	कोसारा	वर्धा	३८ जुने गावठाणए३९	३२०	४०	००५	१०२८	2261	601	6 ^{०00}	28	9	160	601	1 ^{०56}	9 ^{०55}
32	झरीजामणी	कमळवेली	कमळवेली	पैनगंगा	५८ए६९ए७०ए७१ए८३ए८४	९००	३०	००६	२०७	5724	1846	6 ^{०00}	33	22	300	1846	1 ^{०66}	19 ^{०78}
33	झरीजामणी	हिरापूर	हिरापूर	पैनगंगा	२४८ ते २५०	५५०	९०	००६	४०९५	10495	978	6 ^{०00}	28	40	275	978	1 ^{०56}	14 ^{०47}
34	झरीजामणी	वठोली	वठोली	पैनगंगा	१७६	५२५	९५	००५	४०९८	8812	470	6 ^{०00}	38	34	262	470	1 ^{०76}	10 ^{०62}

- रेतीघाटांसाठी प्राप्त आवश्यक अनुमतीपरवानग्या व गोषवारा

प्रकल्प प्रवर्तक	जिल्हा खनिकर्म अधिकारी यवतमाळ
प्रकल्प स्थिती	नवीनए प्रस्तावित रेती घाट
उत्खनन करावयाचे खनिज	रेतीधाळू बांधकाम योग्यद्ध
रेतीघाट प्रस्तावित करणारी समिती	माण तहसीलदार यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या व भुवैद्यन्यानिकए मण्प्रणिमण यांचे प्रतिनिधीए जलसंधारण विभागाचे प्रतिनिधी असलेल्या तालुका तांत्रिक समिती
ग्रामपंचायत ना हरकत	ग्रामपंचायतीकडून वाळू निर्गमीतीच्या धोरणानुसार प्राप्त
उत्खननाकरिता ठरवून दिलेला कालावधी	दिण १० जुन ते ३० सप्टेंबर पर्यंतचा मानसून कालावधी वगळता जास्तीत जास्त १ वर्ष

- प्रस्तावित उत्खनन पद्धत रू

रेती उत्खनन टोपलेएपावडे द्वारे मजुरांकरवी करण्याचे प्रस्तावित आहे

अण मातीचे ढिगारा किंवा मातीचे उत्खनन करता येणार नाही

बण रेती उत्खनन टोपलेएपावडे द्वारे मजुरांकरवी करण्याचे प्रस्तावित आहे

कण उचललेली रेती ट्रॅक्टर द्वारे वाहण्याचे प्रस्तावित आहे

ड ण ट्रॅक्टर वगळता कोणतीही अवजड व यांत्रिक मशीनरी उपयोगात आणता येणार नाही

इण उत्खननाकरिता ठरवून दिलेला कालावधी हा दिण १० जुन ते ३० सप्टेंबर पर्यंतचा मानसून

कालावधी वगळता जास्तीत जास्त १ वर्षाकरिता प्रस्तावित आहे

● वायू प्रदूषण उपाय योजना

अण क्र	प्रदूषणाचे स्रोत	अपेक्षित परिणाम	व्यवस्थापन योजना
१	ट्रान्सपोर्ट रोडधरेती वहन मार्ग	हवा गुणवत्ता धूम्रमिन रास्ता मजबूती रस्त्याचा ज्हास	<ul style="list-style-type: none"> ●वहन मार्गाचे मजबूती करण ● वहन मार्गाची देखभाल ● ट्रॅक्टर मध्ये मान्यताप्राप्त क्षमतेनुसार खनिज वहन ● उत्खनन कालावधी दरम्यान हवा दर्जा तपासणी
२	ट्रॅक्टर यांचे चलन	हवा दर्जा गुणवत्ता	<ul style="list-style-type: none"> ●मान्यता प्राप्त क्षमते पेक्षा ट्रॅक्टर मध्ये खनिज न भरणे ●रेती वाहन करणाऱ्या ट्रॅक्टर ट्रॉलीज टरपोलिन ने वहन दरम्यान झाकणे ●वाहनांना गती नियंत्रक बसविणे ●रेती घाटावर रेती ट्रॅक्टर मध्ये भरताना इंजिन बंद ठेवणे
३	रेती घाट व रेती घाट मार्ग	उत्खनन प्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> ● रेतीघाट होलेज मार्गाची वारंवार दुरुस्ती व देखभाल ●कामगारांना डस्ट मास्क देणे ● रेती उत्खनन व वहन दिवसाचं करणे
४	नदी किनाऱ्याचे व्यवस्थापन	नदी किनाऱ्याची झीज पूर रेषा व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> ● नदी किनाऱ्यावर झाडे लावणे ● नदी किनार्याच्या उतारावर हिरवळ,ग्रासद्ध लावणे

● व्यवसाय आरोग्य व सेवा योजना

१	धूळ कन श्वसन विषयी व्यवसाय	कामगारांची सुरक्षितता व उत्खनन	<ul style="list-style-type: none"> ●कामगारांसाठी पर्यावरण पूरक व सुरक्षित वातावरण तयार करणे ●असे वातावरण व उपाययोजना अंमल
---	----------------------------	--------------------------------	---

	<p>सुरक्षितताए आरोग्य व सेवा योजना</p>		<p>बजावणीसाठी मान्यता प्राप्त निविदाधारकः ठेकेदार उपायोजना करेलः</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कामगारांना वैयक्तिक संरक्षण उपकरणे प्रदान करण्याचे प्रस्तावित आहेः ● कामगारांना आवश्यक प्रशिक्षण देण्याचे प्रस्तावित आहेः ● प्रथमपचार पेटीए पिण्या योग्य पाणी एतात्पुरत्या निवार्याची सोय करण्याचे प्रस्तावित
--	--	--	--

● ध्वनी प्रदूषण

- कामगारांना कांन बुचे देण्याचे प्रस्तावित आहे
- ट्रॅक्टरः ट्रक व्यतिरिक्त कोणत्याही ध्वनी प्रदूषण करणाऱ्या मशीनरी प्रतिबंधित आहेतः
- ट्रॅक्टर चे एंजिने रेतीघाटावर रेती भरते वेळेस बंद ठेवण्यात येईल
- कामगारांची आरोग्य विषयक तपासणी करण्यात येईलः
- कामगारांना व अभ्यंगताना वैयक्तिक संरक्षक उपकरणे देण्यात येईलः

● वाहतूक व्यवस्थापन

- खनिज वाहतूक करणारे वाहन फॉरेस्ट व महसूल विभागाकडे नोंदणीकृत करणे प्रस्तावित आहेः
- अश्या सर्व वाहनाकडे प्रदूषण नियंत्रण प्रमाणपत्र असण्याचे बंधनकारक असेलः
- अशी सर्व वाहने ध्वनी उत्सर्जन व धूळःइतर उत्सर्जन संबंधी मानक द्वारे उच्च प्रतीच्या देखभाली
खाली प्रमाणित असतीलः

- असे सर्व वाहनचालक वाहतुकीसंबंधी नियमांचे पालन करण्यास बध्य असतील
- अश्या सर्व वाहनांची गती नियंत्रित केलेली असेल
- क्षमतेपेक्षा जास्त खनिजाचे वाहन करता येणार नाही
- खनिज वाहन करणाऱ्या वाहनांचे खनिज टरपोलिन ने झाकण्याचे प्रस्तावित आहे
- इतर रेंती ठेकेदारांसोबत समनव्यय साधून रेंतीचे वाहन करण्याचे प्रस्तावित आहे जेणेकरून वाहतुकीचा खोळंबा होणार नाही

● वृक्षारोपण योजना

- मान्सून दरम्यान दि १० जून ते ३० सप्टेंबर नदी किनाऱ्यावर व वाहन मार्गावर झाडे लावण्याचे प्रस्तावित आहे
- नीम ए पिंपळ ए करंज ए गुलमोहर अशी स्थानिक झाडे लावण्याचे प्रस्तावित आहे
- मान्य निविदाधारक धेती ठेकेदार ह्या पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेचे टेबल करा १ अनुसार दिलेल्या व्यवस्थापन अंदाजानुसार क्रियान्वयन करण्याचे प्रस्तावित आहे
- मान्य निविदाधारक धेती ठेकेदार सादर पर्यावरण व्यवस्थापन योजना क्रियान्वयनाचा अनुपालन अहवाल जिल्हा खनिकर्म अधिकारी ए तत्सम तहसीलदार यांना सादर करेल
- जिल्हा खनिकर्म अधिकारी तत्सम तहसीलदार हा पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेच्या क्रियान्वयनाची वेळोवेळी खात्री करतील व माण जिल्हा अधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीला अहवाल वाळू निर्गमिती च्या धोरण मध्ये सुचविल्याप्रमाणे सादर करतील